

31 januari 2025

Betesmarker inför SAM-ansökan

Innehåll

- Bakgrund till webinariet
- Grundläggande om betesmarker och slåtterängar som ger rätt till gårdsstöd
- Nysökta betesmarker
- Möjlighet att ändra åkermark till betesmark
- Miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar
- Exempel på betesmarker med olika värden
- Betesmarker som endast ger rätt till miljöersättning
- Komplement
- Hjälp för att hitta mer info
 - Äng- och betesmarksinventeringen och skyddad natur
 - Var finns mer hjälp

Pauser:
Ca 09.50-10.00
Ca 10.50-11.00

Bakgrund till webinariet

- Många ansökningar på betesmarker som inte uppfyller vare sig definitionen av betesmark eller kriterierna för särskild skötsel av betesmark.
- Färre krav i särskild skötsel och högre ersättning har lett till fler ansökningar. Vilket i grunden är bra, men vi vill undvika onödiga fältbesök där det är uppenbart att det blir avslag.
- Många utredningar kan leda till försenad handläggning med sena utbetalningar

Bakgrund till webinariet

- Vi vill få in rimliga ansökningar.
- Gärna få in marker som lantbrukaren tycker är fina.
- Vi vill hjälpa konsulterna och rådgivare att bistå lantbrukaren med bra råd, så lantbrukaren vet vad hen åtar sig att göra och är medvetna om vad som söks på vilken mark.

Grundläggande om betesmarker och slåtterängar som ger rätt till gårdsstöd

Definitionen av ägoslaget betesmark

- Jordbruksmark som är bevuxen med gräs, örter eller hävdad ljung som djuren äter.
- Inte är åkermark, dvs lämplig till växtodling.
- Sköts med bete, avslagning eller putsning.
- Om marken sköts med bete, så ska det vara under kontrollerade former, ej vilda djur.
- Skog samt områden där åtgärder gjorts för att gynna trätillväxten räknas inte som betesmark eller slåtteräng.

Nysökta betesmarker

Ny betesmark som söks in

Frågor att fundera på innan det söks stöd på marken.

- Finns det gräs, örter och hävdad ljung som djuren betar?
- Har röjningsrester tagits om hand, så det finns plats för gräs och örter, samt att djuren kommer åt att beta?
- Finns stängsel eller en plan för när djuren ska beta på marken?

Många av de marker som det söks stöd på är jättefina och bra, men bland dem finns det marker som man haft lite för bråttom med att börja söka stöd på.

Ej godkänd betesmark

Marken saknar gräs. Träden är nyligen nedtagna och marken har ännu inte hämtat sig från det. Det kan ta ett par år med bete innan en sån här mark är redo att sökas in.

Tips! Fråga lantbrukaren om det grönskar på hösten på marken efter den är betad. För om det gör det, så brukar det ha etablerats en grässvål.

Ej godkänd betesmark

Ej färdig restaurering.
Man har lämnat allt
röjt sly och inte gjort
klart marken innan
den har sökts in.

Svårt för djuren att
beta och årsskott som
man ännu inte fått
kontroll över.

Ej godkänd betesmark

Ej godkänd betesmark ännu

Marken är snart färdig
betesmark men saknar
ännu tillräckligt med
gräs och örter för djuren
att äta för att vara
godkänd betesmark.

Marker som inte godkänns

För lite gräs för gårdsstödet, kan vara gräsfattig mark om det finns höga naturvärden som är kopplade till att marken betas

Solbelyst död ved är bra, men här för mycket och för utspritt, räknas som igenväxning. Samla ihop veden = godkänt.
Här täcks mer än 50 %, dvs. är inte betesmark då det är svåråtkomligt för djuren

För lite gräs – nyligen restaurerade marker måste få tillbaka gräs/örter innan de kan bli godkända

Marker som inte godkänns

Område som är svårtillgängligt för djuren, återkommande slyuppslag

I princip inget gräs och är skog som inte är skogsbete

Jämnt utspridda träd, höga kronor och likåldriga. Bedöms inte vara betesmark, då trätillväxt prioriteras. Inte alltid lättbedömt, när det ser ut som på fotot.

Många marker godkänns

Tillräckligt med gräs, och variation i trädskikt, dvs. man prioriterar inte trätillväxten utan att det är betesmarken som är huvudsyftet.

2025-02-05

Tillräckligt med gräs. Vid hög förekomst av impediment hanteras det genom procentavdrag.

Lite småbuskar och lite fjolårsgräs från året innan. Men om marken uppfyller aktivitetskravet med bete eller slåtter så är den godkänd betesmark.

Godkänd betesmark

Tät och fin grässvål på en mark som har haft många träd. Har betats under längre tid och fler och fler träd har plockats ner.

Sammanfattning av nya betesmarker

- Viktigt att marken har gräs och örter som djuren äter.
- Röjningsrester ska ha tagits bort för att marken ska vara färdigställd som betesmark.
- Återkommande täta slyuppslag räknas som svåråtkomligt för djuren och marken är inte färdig betesmark ännu.
- Viktigast av allt att man har tillgång till djur för att kunna sköta marken.

Möjlighet att ändra åkermark till betesmark

Ägoslagsändringar åker till betesmark

För att klassa om **åkermark till betesmark** är grundregeln att marken **inte längre uppfyller definitionen av åkermark (lämplig för växtodling)**. Enbart storlek på åkermarken är inte skäl nog att ändra ägoslag till betesmark.

Exempel på när åkermark kan ändras till betesmark är:

- Åkermarken är **liten och flikig**, vilket gör att den inte längre **kan** användas för växtodling.
- Åkermarken är **liten och har spridd förekomst av sten eller andra impediment**, vilket gör att den **inte längre går** att använda för växtodling.
- Det finns spridda natur- och kulturvärden på åkermarken som motsvarar **särskilda värden**.

Åker med vallgröda eller någon annan växtodlingsgröda kan aldrig klassas om till betesmark.

Undantag kan du göra för ytor med gräsinsådd runt en våtmark där syftet är att marken ska skötas som betesmark.

(Från instruktionen för bedömning av stödberättigad mark 2024.)

En åkermark kan skötas långsiktigt med bete utan att definieras som betesmark.

Varför får inte lantbrukaren bestämma om att ändra åkermark till betesmark

För att gynna naturbetesmarker med höga natur- och kulturvärden

- Om ersättning även ges för lättskötta marker finns risk att svårskötta naturbetesmarker lämnas utan skötsel. Alla marker klassade som ägoslag betesmark ger rätt till miljöersättning.

Risk att markerna ändras tillbaka till åkermark

- Vid behov av mer vall kan markerna åter tas i bruk som åkermark, jmf nedan om natur- och kulturvärden skadas av nyodling/kultivering
- Risk att marken sköts felaktigt, till exempel gödslas

Budget för miljöersättningen

- Inkluderar inte ersättning för en stor areal åkermark som klassas om.

För att klassa om betesmark till åkermark gäller hänsynsföreskriften:

9 § Nyodling eller kultivering i betesmark får inte ske om natur- eller kulturvärden kan skadas av åtgärden

Ogödslad och endast slåttrad/betad under längre tid

En gammal ogödslad åkermark som inte varit plöjd kan hålla fina värden, om den har skötts med slåtter eller bete under lång tid. I dessa fall kan den domineras av olika örter med fina floravärden.

Sådana marker är inte lämpliga för växtodling, då värdefulla växter har etablerats och kan då klassas om till betesmark.

Miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar

Grundläggande skötselkrav miljöersättningen för skötsel av betesmarker och slåtterängar

Det finns två ersättningsnivåer. De grundläggande skötselkraven som man får ersättning för gäller både om man söker stöd för allmän och särskild skötsel.

- Marken betas om det är betesmark och slåttas om det är slåtteräng.
- Igenväxning hålls borta från marken.
 - Träd, buskar och sly som skadar markens värden.
- Ingen skadlig förna ansamlas (Förna = gamla växtdelar).
 - Förekommer normalt inte så länge marken betas eller skördas.

Fortsättning: för särskild skötsel tillkommer förbud mot tillskottsutfodring

- Förbud mot tillskottsutfodring.

Som tillskottsutfodring räknas extra utfodring. Övergångsutfodring under två veckor vid utsläpp på våren och inför installning om hösten är tillåtet. Kalv- och lammgömmor samt salt- och mineralstenar som ställs ut på mindre känsliga delar räknas inte heller som tillskottsutfodring.

Villkoret innebär att

1. det inte är möjligt att tillskottsutfodra på markerna under vintern
2. MEN det är möjligt att ha betesvallar och betesmarker med allmänna värden i samma fall där det är tillåtet att tillskottsutfodra
3. utfodring på stall och "godis" för att locka på djuren räknas inte som tillskottsutfodring

Uppfyller marken kriterierna för särskild skötsel

Är marken

- ☐ mycket varierad med olika träd och buskar, torra och fuktiga partier.
- ☐ ett strandbete
- ☐ bevuxen med många olika blommor
- ☐ bevuxen med fina träd och buskar, ex grova och gamla eller många bärande med blommor och bär.
- ☐ en mark som har många kulturelement som ex rösen, stenmur, husgrunder ect.
- ☐ känd lokal för fåglar eller något annat djur som är lite ovanligare.

Känner man igen sin mark i **något** av dessa påståenden, så talar det för särskilda värden på den marken.

Att tänka på innan man söker åtagande för särskild skötsel på en mark

Är marken

- ☐ näringsrik med mycket bredbladigt gräs, hundkäx, nässlor, maskrosor och liknande.
- ☐ åker sen tidigare.
- ☐ variationsfattig i växtligheten.
- ☐ i avsaknad av speciella träd, buskar eller kulturelement.

Troligen får marken endast allmänna värden vid en bedömning.

Att tänka på innan man söker åtagande för särskild skötsel på en mark

Kring skötseln av marken

- ☐ Har du djur som kan beta marken?
(gäller betesmark)
- ☐ Är det en mark du stödutfodrar **på** mer än vid installning och utsläpp på våren?
- ☐ Är marken igenvuxen? Finns det sly och buskar som bereder ut sig över gräsytor?
- ☐ Finns det några hinder för att hålla efter igenväxning på marken? Exempelvis marken är arrenderad och markägaren tillåter inte att träd eller buskar röjs.

En mer utförlig checklista hittar du här:

<https://jordbruksverket.se/stod/jordbruk-tradgard-och-rennaring/jordbruksmark/betesmarker-och-slatteangar/skotsel-av-betesmarker-och-slatteangar#h-Villkorforersattningen>

Exempel på betesmarker med olika värden

Foton hämtade från olika marker som
det söktes stöd på.

Marker som tydligt inte kan få särskilda värden

Tydlig näringspåverkad mark med bredbladiga gräs nära ladugården.

Marker som tydligt inte kan få särskilda värden

Detta är en öppen mark med förekomst av tuvtåtel och skräppor. Troligen före detta åker. Inga speciella hävdgynnade värden finns.

För stor näringspåverkan. Frodig med mycket maskrosor och bredbladigt gräs.

Marker som tydligt inte kan få särskilda värden

Inga blommor och i huvudsak en blandning av gräs. Några områden med nässlor och skräppor. Åkerlik mark utan närhet till vatten och inte heller en känd fågellokal.

Svårbedömda värden på marken - som kan sökas stöd för

På en sån här mark är det inte uppenbart vid första anblicken vilka värden marken hyser. Den är i alla fall inte tydligt näringspåverkad, vilket gör att särskilda värden inte kan uteslutas.

Svårbedömda värden på marken - som kan sökas stöd för

En varierad betesmark med olika sorters träd och buskar. Öppna ytor varvat med steniga kullar.

Denna mark kan hysa tillräckligt med värden för att klassas som särskilda värden, men det är inte säkert att det finns. Eller så finns det bara på en del av marken.

Ett skifte kan sökas på hela, bedömning om det blir särskilda värden eller inte görs av Jordbruksverket.

Särskilda värden betesmark och slåtteräng – tydliga exempel

En varierad mark med olika blommor, träd och buskar. Inte ovanligt att man hittar olika kulturspår som rösen och fossila åkrar.

Särskilda värden betesmark och slåtteräng – tydliga exempel

En mark med grova och gamla träd och det finns gräs och örter för djuren att beta.

Särskilda värden betesmark och slåtteräng – tydliga exempel

Exempel från norra Sverige. Värdena på marken kan skilja sig från olika delar av landet.

Flera **olika trädarter** som björk, rönn och gråal. I denna mark är träden en del i värdet på marken. Marken innehåller även andra **värden i floran** och som **öppen mark intill älven**.

Särskilda värden betesmark och slåtteräng – tydliga exempel

På denna mark ser vi framförallt en varierad flora med olika sorters gräs och blommor. Tydligt hävdpräglad träd bidrar också till värdena i marken.

Särskilda värden betesmark och slåtteräng – tydliga exempel

En mark med mycket varierat träd- och buskskikt. På bilden ser vi en medelålders ek, hassel och apel. I bakgrunden ser vi även lind och ask. En del av träden och buskarna är bärande.

De står öppet eller halvöppet.

I denna marken finns det värden i träd- och buskskiktet och troligen når det i sig själv upp till särskilda värden. Här ser vi även en stenmur vilket lägger till ett kulturelement.

Dock viktigt att det finns gräs och örter för djuren att äta men i det här fallet så krävs inga höga floravärden.

Sammanfattning särskild skötsel

Bra saker att tänka på innan du söker särskild skötsel.

- Tycker du marken är fin?
- Mycket näring och gammal åker?
- Varierat växt- och djurliv?
- Klarar du att följa de extra villkor som tillkommer?

SAM-Internet: Tillfällig markklass från 2024

- Om din sökande har en tillfällig markklass från 2024 ska ingenting ändras på den marken i SAM-Internet!
- Om blocket klassas om till särskild skötsel vid bedömning får lantbrukaren en tilläggsutbetalning för 2024 för särskild skötsel.

Paus 10 min

Betesmarker som endast ger rätt till miljöersättning

Betesmarker som endast ger rätt till miljöersättning

- Mosaikbetesmark (Grödkod 89)
- Skogsbete (Grödkod 54)
- Gräsfattig mark (Grödkod 90)
- Alvarbete (tas inte upp närmare här, GK 56)

Dessa brukar kallas specialmarkklasser eller specialklasser

Gemensamt för specialklasserna

Definieras som jordbruksmark i miljöersättningen för skötsel av betesmarker och slåtterängar men inte inom direktstöden.

- Markvegetationen ska vara **betespräglad** och bestå av gräs, örter och **ris** som djuren äter.
- Gräs och örter som växer på marken ska **som helhet inte växa så tätt** att marken klarar kraven i betesmarksdefinitionen för gårdsstödsberättigande betesmark (undantag mosaikbete).
- **Ytor som saknar gräs, örter och ris** på grund av ett tätt träd- eller buskskikt, naturliga impediment eller värdefulla landskapselement eller svåråtkomliga för djuren får ingå i arealen om **de inte överstiger 0,1 hektar**. (gårdsstödsberättigad mark gäller 0,05 ha)

Tänka på när man söker in specialklasser

När du söker särskild skötsel gör du det för hela blocket.

Rita in skiften på blocket och använd den grödkod du bedömer passar bäst efter att ha tagit del av informationen. Tror du att det är olika typer av betesmark, visa gärna det med olika skiften.

Så länge det är sökt åtagande på hela blocket kan arealerna och skiftesindelningen inklusive vilken typ av betesmark det är justeras vid bedömningen av markklass.

Mosaikbetesmark

- I grunden samma som gårdstödsberättigad betesmark med särskilda värden, men mer än 50% naturliga impediment.
- Betesmarker som naturligt har mera berghällar, sten och buskar.
- Syftar inte på ett mosaikartat landskap, utan på en mosaik av ytor med gräs och örter blandat med ytor utan.

Mosaikbetesmarker

Exempel på vanliga typer av mosaikbetesmarker

- Betesmarken domineras av stenar och buskar. Bra bete mellan stenhällarna och buskarna.
- Många av mosaikmarkerna finns i kustområden, men det finns även en del i inlandet.

Skogsbete

- Betas av nötkreatur, får, get eller häst.
- Det finns gräs, örter och ris som **djuren äter**.
- Vegetationen ska innehålla växtarter och marksvampar eller ha en vegetationsstruktur som visar på en **långvarig beteshävd**
- Varierad åldersfördelning på träden med inslag av gamla träd eller att det på annat sätt syns att det finns **kontinuitet av träd**.
- Skogsbetet får **inte ha varit skött med trakthyggesbruk**.
- Oftast en variation i trädslag och buskar.
- Några kännetecken är exempelvis kjolgranar med grenar långt ner, enbuskar på stam, senvuxna träd, spärrgreniga träd och myrstackar.
- **Skogen sköts** med plock- eller luckhuggning.
- Skogsbetet ska skötas också så att gräs, ris och örter som djuren äter gynnas.

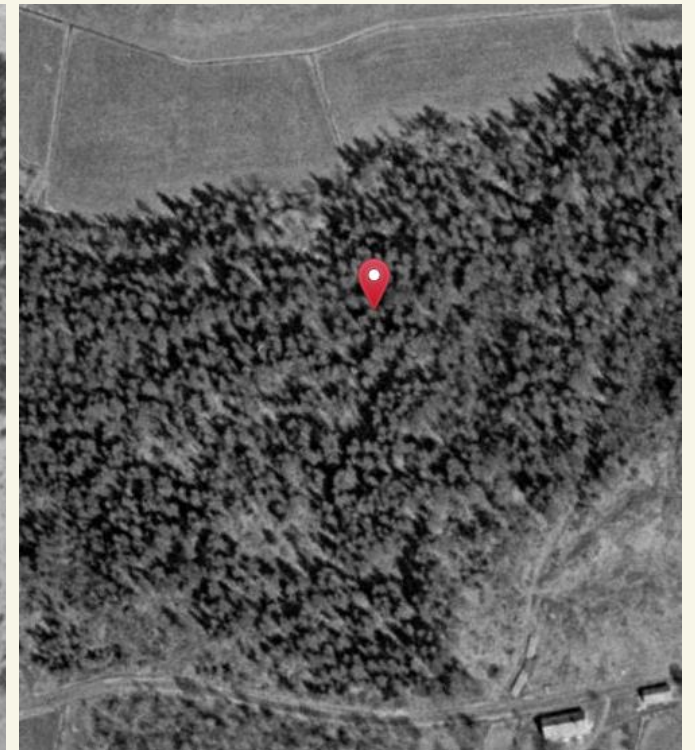

Kolla skogskontinuitet

- Lantmäteriets Min karta, har flygfoton från ca 1960 och ibland ca 1975.
- Kartbild.com finns också och är lätt att använda.
- Om det finns uppvuxen skog på de kartorna och den inte har kalavverkats sedan dess, finns oftast kontinuitet i träden.

Ca 1975, större delen
avverkat

Ca 1960 vuxen skog

Ca 1960

Nytt flygfoto

Ungefär lika många vuxna träd och en viss luckighet.

Exempel på hur ett skogsbete kan se ut

Exempel på hur det kan se ut i ett skogsbete

Luckighet och variation i trädskiktet. I två olika skogsbeten.

Gamla senvuxna tallar i ett lite magrare skogsbete.

Bergrikt godkänt skogsbete

Lågt och betat blåbärsris
med gräs insprängt mellan
riset.

Blandning av trädarter och
varierad markflora med växter
som djuren äter.

Underkänt som skogsbete

Saknas tillräckligt med gräs, örter och ris för djuren att äta.

Alldeles för tätt med yngre gran som vuxit upp när marken inte sköts med bete och plockhuggning.

Marken behöver först restaureras innan den kan bli ett godkänt skogsbete.

Underkänt skogsbete

En tidigare öppen betesmark
som numera är igenväxt med
träd. Då trädkontinuiteten
saknas är detta inte ett
skogsbete.

Bete på skog – är inte godkänt som skogsbete

← Likåldrig
tall.

← Skogsslutning,
troligen höga
skogliga
värden, men
hävdgynnade
värden saknas.

Snårigt och
saknar
betesprägel

Gräsfattiga marker

Gräsfattiga marker ska ha höga naturvärden som är **beroende av bete eller slåtter** för att bevaras och utvecklas. Markens värden ska vara beroende av befintliga strukturer i till exempel träd- och buskskikt.

Exempel på marker med höga naturvärden

- Den blå bården av ett strandbete
- Översvämningssmarker
- Marker som hyser hotade hävdberoende arter
- Vissa naturtyper

Gräsfattiga marker

Naturtyperna är:

- grässandhed (2330)
- rissandhed (2320)
- sandstäpp (6120)
- torra hedar (4030)
- rikkärr (7230)
- löväng (6530)
- trädbärande betesmark (9070)

Skulle betesmarken kunna passa i en annan markklass, så kommer den att klassas som en sådan när den fältbesöks.

Exempel på hur gräsfattiga marker kan se ut

Träd och buskar gör marken gräsfattig. Gräs, örter och ris förekommer glest och/eller fläckig. Det hävdgynnade värderna är ofta knutna till träden och buskarnas följearter.

Exempel på hur en gräsfattig mark kan se ut

Blöt mark som är fotograferad sent på säsongen.
På blöta marker är det vattnet som gör att det blir glest med växtlighet. Ofta värdefullt att de betas så de inte växer igen med buskar och vass. Naturvärden som då gynnas av hävden är olika insekter, blötdjur och fåglar.

Komplement som kan sökas i miljöersättningen

Komplementen

Följande komplement finns inom miljöersättningen för skötsel av betesmarker och slåtterängar:

- Manuell slåtter
- Höhantering
- Efterbete
- Svårtillgängliga platser

För samtliga komplement gäller att de ska syfta till att **bevara och förstärka naturvärden**. Det innebär att varje nytt beslut om komplement måste motiveras utifrån att det gynnar biologisk mångfald.

Åtagandenivå särskild skötsel behövs för att kunna söka komplement.

Manuell slåtter

Grundförutsättningar för att komplementet manuell slåtter ska kunna godkännas:

- Förutsättningarna för slåttern gör att det inte är **praktiskt möjligt** att använda andra redskap än de som räknas till manuella eller motormanuella. Det kan gälla om slåtterängen är **stenbunden, trädrik, blöt eller har en arrondering** som är komplicerad.
- Slåtterängen har naturvärden som **kan ta skada av andra metoder** än manuell slåtter.

Observera att bara för att ängen traditionellt har slagits med lie, så behöver marken inte vara berättigad till manuell slåtter.

Manuell slåtter

De redskap som är godkända är **lie**,
motormanuell slåtterbalk eller **andra**
motormanuella metoder, under
förutsättning att de ger ett klippande
eller skärande resultat.

Höhantering

Komplementet höhantering kan godkännas om det främjar slåtterängens **naturvärden**. Komplementet syftar till att gynna **fröspridning av örtartade ängsväxter**, dvs. inte gräs och halvgräs.

Höhantering innebär att lantbrukaren ska **torka höet på slåtterängen** genom vändning, hässjning eller volmning och sedan föra bort det från marken.

Om slåtterängens värden enbart är knutna till fåglar eller träd gynnas inte dessa värden av komplementet och komplementet ska inte godkännas på sådana marker.

Efterbete

Komplementet efterbete kan fastställas om det främjar slåtterängens **naturvärden**.

De flesta slåtterängar gynnas av efterbete för att bevara och förstärka slåtterängens naturvärden. Efter slåttern i juli hinner det ofta bli en bra återväxt som historiskt var en viktig foderresurs för gården.

Betesdjuren hjälper till att **hålla nere återväxten**. Dessutom bidrar **deras tramp till fröspridning** genom att skapa jordblottor.

Svårtillgängliga platser- väglöst land

Slätteräng och betesmark med särskild skötsel i väglöst land:

Omfattar slätteräng med särskilda värden, betesmark med särskilda värden, mosaikbetesmarker, alvarbete, skogsbete och gräsfattiga marker.

En grundförutsättning för att en mark ska räknas som mark i väglöst land är att det **inte finns någon väg** som leder dit som det går att köra med bil eller traktor. Det är endast med fyrhjuling eller till fots det går att ta sig till marken.

Ett riktmärke för avståndet mellan där väg slutar och marken börjar är att det är **minst 3 kilometer gångväg eller minst 5 kilometer med fyrhjuling**. I särskilt besvärlig terräng kan kortare sträckor godkännas.

Svårtillgängliga platser - öar

Betesmarker med särskild skötsel på öar:

Omfattar betesmark med särskilda värden, mosaikbetesmarker, alvarbete, skogsbete och gräsfattiga marker.

En grundförutsättning är att den ligger på **en ö utan fast landförbindelse oavsett avståndet.**

Med fast landförbindelse menar vi öar med bilfärja och/eller broförbindelse.

När det gäller öar så spelar det ingen roll om gården eller bostaden ligger på ön. Det finns alltid kostnader som är kopplade till att ha betesmark på öar utan fast landförbindelse.

OBS viktigt

- När man söker kompletterande åtgärder så är det viktigt att fundera över om man klarar av att utföra den.
- Det är en extra arbetsinsats som krävs.

Paus – 10 min

Hjälp för att hitta info om markerna

Äng-och betesmarksinventeringen

Detta är en nationell inventering av värdefulla ängs- och betesmarker. I inventeringen samlas information om hävdberoende natur- och kulturmiljökvaliteter i markerna. Inventeringen hänger inte ihop med stöden.

Inventeringen genomförs varje år av Länsstyrelserna, som inventerar på uppdrag av Jordbruksverket. Jordbruksverket väljer ut markerna.

Ängs- och betesmarksinventeringen inleddes 2002. Vissa av markerna i TUVAs databasen har inte inventerats om sen dess. Det kan vara bra att ha i åtanke att förändringar kan ha skett när man tar del av en inventering med många år på nacken.

Kategorier

Markerna delas upp beroende på en första grundläggande bedömning om kategori och på hur välinventerade de är.

1. Fullständigt inventerade marker (fördelade på betesmark, slåtteräng, skogsbeta och fäbodbete)
2. Restaurerbara ängs- och betesmarker
3. Ej aktuella marker

I de fullständigt inventerade markerna görs även en indelning av delområden utifrån naturtyper enligt art- och habitatdirektivet, kultiverad fodermark, utvecklingsmark och övrig mark.

Det är inte blockgränser, stängsling, igenväxning, fysiska strukturer eller nuvarande skötsel som avgör ett objekts avgränsning. En mark (ett inventeringsobjekt med ett unikt fält-id) avgränsas av dess hävdberoende natur- och kulturmiljövärde.

Inventeringens fokus

- Hävd och markförhållanden
- Fauna-, Flora & Fungavärden (signalarter kärlväxter, svampar etc.)
- Kulturmiljövärden (landskapselement, byggnader etc.)
- Träd och buskar: arter, värden och strukturer (kronprojektion, hamlade och grova träd etc.)
- Våtmarker, vatten
- Naturtypsvärden enligt art- och habitatdirektivet

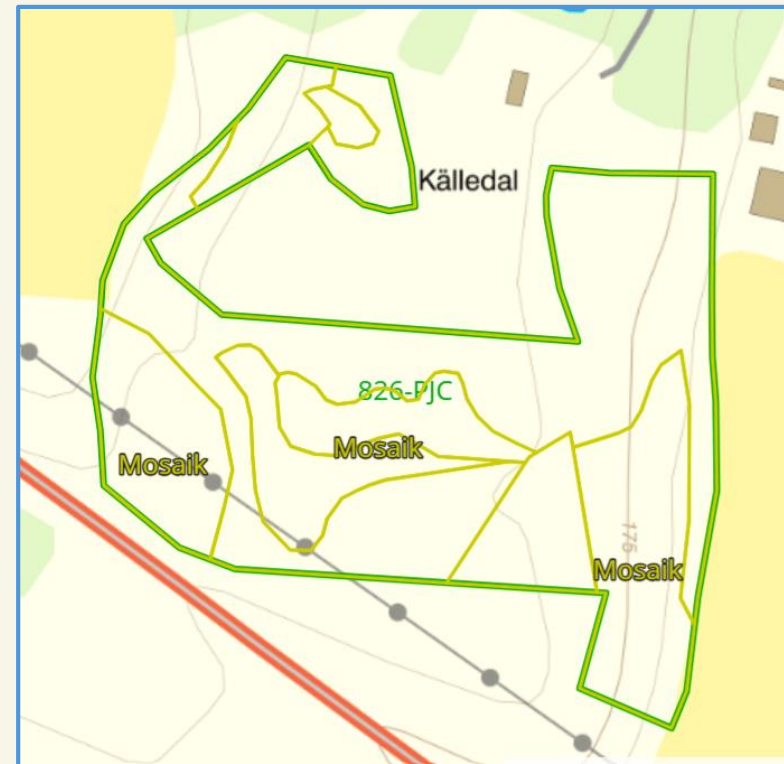
Ängs- och betesmarksinventeringen

- Databasen TUVA sökbar på www.jordbruksverket.se/tuva
- TUVA på webben uppdateras kontinuerligt
- Kartskikt finns för nedladdning och användning i GIS-program

Hur man läser en TUVVA rapport

<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/objektrapport/DB8-EZU>

<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/objektrapport/826-PJC>

Skyddad natur och förväntningar

- Om marken ligger i ett skyddat område så finns det ofta värden som berättigar till särskild skötsel, men det är inte säkert.
- Skyddade områden kan vara stora och det är inte säkert att det är hävdberoende värden som skyddas.
- Även om det finns hävdberoende värden, så kanske det bara är en del av marken som berättigar till särskild skötsel. Bra att ha realistiska förväntningar.

Var man kan få hjälp med frågor

- Support för SAM-ansökan så när du länsstyrelsen - 0771 67 00 00 gäller inte Västernorrland - 061134 9070
- Frågor som rör informationen i webinarier- Blocksupport 036 15 50 50 eller blocksupport@jordbruksverket.se

Material att läsa och ta del av finns ...

- Betesmarker och slåtterängar tre ersättningsformer- <https://jordbruksverket.se/stod/jordbruk-tradgard-och-rennaring/jordbruksmark/betesmarker-och-slatteanger>
- Checklista miljöersättningar för betesmarker och slåtterängar- <https://jordbruksverket.se/download/18.c4fd6eb185f9407b5b9e4a9/1675183342334/Checklista-skotsel-betesmarker-slatteanger-tga.docx>
- Bedömning av betesmarker och slåtterängar <https://jordbruksverket.se/stod/jordbruk-tradgard-och-rennaring/sam-ansokan-och-allmant-om-jordbrukarstoden/bedomning-av-betesmarker-och-slatteanger>
- Instruktion för bedömning av stödberättigande jordbruksmark <https://jordbruksverket.se/download/18.23959e2918de88ab3104819/1709106553217/Instruktion-for-bedomning-av-stodberattigad-jordbruksmark-tga.pdf>

Svar på en del av frågorna från chatten

**Stort tack för er
uppmärksamhet.**